

В цілому, описані стадії щодо проєкту є все ж дещо умовними, тому рівень їх деталізації та опис необхідних дій і робіт на пряму залежить від власне характеру та особливостей самого проєкту: предметної області, поставлених мети, визначених цілей, виконуваних завдань, об'єму фінансування, кількості виконавців, чисельності учасників проєкту тощо. Життєвий цикл проєкту безумовно повинен включати визначену кількість стадій (фаз) в його розробці, що забезпечить йому ефективність в процесі реалізації та сприятиме його успішному впровадженні.

Перелік використаних джерел:

1. Поняття життєвого циклу проєкту. URL: <https://buklib.net/books/34069/>.

УДК 336.64

Лацік Тетяна

студентка групи ПФмд-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОРИГУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

Коригування фінансової політики підприємства на основі ризик-орієнтованого підходу набуває особливої актуальності в умовах нестабільності зовнішнього середовища, коливань ринкової кон'юнктури та зростання впливу непередбачуваних подій. Традиційні моделі управління фінансами будувалися переважно на основі планово-нормативних показників і припущенні відносної стабільності ринку. Проте сучасні економічні трансформації, військові ризики, валютні коливання, інфляційний тиск та непевність споживчого попиту створюють нову реальність, у якій підприємства вимушені не лише оптимізувати витрати й контролювати грошові потоки, а й системно враховувати ризики, що впливають на фінансовий результат. Тому ризик-орієнтований підхід поступово стає ключовою основою для побудови адаптивної фінансової політики.

Особливість підходу полягає у визначенні можливих загроз і їх кількісній оцінці, прогнозуванні наслідків і впливу на фінансові показники, а також у розробці превентивних управлінських рішень. Він об'єднує елементи аналізу чутливості, сценарного моделювання, стрес-тестування та системи раннього попередження. Підприємство не просто фіксує ризики, а перетворює їх на частину фінансового управління: коригує інвестиційну стратегію, структуру капіталу, модель контролю витрат, політику залучення ресурсів і управління ліквідністю. Тобто фінансова політика стає не статичним документом, а динамічним механізмом, здатним реагувати на зовнішні загрози.

Першим завданням у межах такого підходу є ідентифікація найбільш значущих факторів ризику. Для українських підприємств до них належать валютні коливання, зміни попиту, логістичні порушення, зростання собівартості через енергетичні або сировинні кризи, коливання відсоткових ставок, доступ до кредитних ресурсів і, у деяких секторах, ризики форс-мажорного характеру. Важливо розуміти, що кожен із цих ризиків має різний фінансовий вплив: деякі підвищують витрати, інші зменшують доходи або збільшують ризик неплатоспроможності контрагентів. Тому коригування фінансової політики повинно враховувати не тільки їх наявність, а й механізм впливу на ключові фінансові показники.

Другим етапом є кількісна оцінка ризиків. Підприємства використовують інструменти сценарного прогнозування, які передбачають створення оптимістичного, базового та песимістичного сценаріїв розвитку фінансів. Наприклад, у разі зменшення обсягів продажу на 20% компанія моделює, як це вплине на прибуток, ліквідність і структуру оборотного капіталу. Якщо при песимістичному сценарії виникає ризик втрати платоспроможності, підприємство заздалегідь визначає компенсаторні заходи: кредитні ліміти, скорочення

інвестицій, реструктуризацію витрат, зміну цінової політики або пошук нових джерел доходів.

Коригування фінансової політики також означає зміну структури фінансування. У періоди високої невизначеності зростає роль власного капіталу, бо він забезпечує більшу стійкість порівняно з короткостроковими позиками. Важливим стає створення резервів ліквідності – страхових фондів, депонованих коштів або швидко реалізованих фінансових активів, які можуть компенсувати тимчасові касові розриви. Підприємства переглядають боргову політику, страхуючи процентні ризики, фіксуючи ставку за кредитами або скорочуючи залежність від валютних позик.

Ризик-орієнтований підхід змінює і політику управління оборотним капіталом. Зростає попит на прискорення обороту коштів, оптимізацію запасів, скорочення дебіторської заборгованості, використання факторингу та інструментів комерційного кредитування. Підприємства впроваджують системи ранньої діагностики прострочень платежів і створюють процедури відбору контрагентів з урахуванням кредитного ризику. Таким чином, фінансова політика вже не лише розподіляє ресурси, а й забезпечує їх збереження.

Важливим інструментом є цифрові аналітичні системи, які дозволяють відстежувати фінансові ризики в режимі реального часу. Сучасні компанії використовують автоматизовані моделі прогнозування грошових потоків, платоспроможності, доступу до ресурсів і коливань ринку. Завдяки цьому управлінські рішення приймаються оперативніше, а наслідки потенційних загроз розраховуються математично, а не інтуїтивно. Такий рівень аналітики робить фінансову політику підприємства не просто адаптивною, а проактивною.

Результатом коригування фінансової політики є зменшення вразливості до зовнішніх шоків. Підприємство, яке оцінює ризики, формує фінансові резерви, використовує стрес-тести й адаптує портфель інвестицій, має вищу здатність пережити кризові періоди та зберегти операційну діяльність. Це створює конкурентну перевагу, оскільки стійкі компанії зберігають довіру інвесторів, постачальників і банків.

У науковій літературі підтверджується, що ризик-орієнтовані підходи до фінансової політики сприяють підвищенню стійкості підприємств і формують стабільніші показники прибутковості. У дослідженні [1] проаналізовано взаємозв'язок між управлінням ризиками, інноваційними рішеннями та фінансовими результатами компаній. Компанії, які регулярно враховують ризики зовнішнього середовища і коригують політику фінансування та інвестицій, більш ефективно реагують на ринкову турбулентність і демонструють вищу конкурентоспроможність. Додатково зазначено, що впровадження управлінських інновацій і превентивних фінансових рішень знижує імовірність кризових касових розривів та сприяє довгостроковій стабільності.

Таким чином, ризик-орієнтований підхід перетворює фінансову політику з інструмента пасивного контролю на механізм стратегічного управління. Він дозволяє підприємству не реагувати на кризу постфактум, а передбачати її та готуватися завчасно. У сучасних умовах саме така модель забезпечує фінансову безпеку бізнесу, підвищує його стійкість і сприяє довгостроковому розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Zhenghui Li & Gaoke Liao & Khaldoun Albitar, 2020. "Does corporate environmental responsibility engagement affect firm value? The mediating role of corporate innovation," Business Strategy and the Environment, Wiley Blackwell, vol. 29(3), pages 1045-1055, March.